

2025-04-03
KN2023/03680

Klimat- och näringslivsdepartementet

Vattenfall Vindnät Sverige AB
c/o Mikael Berglund och
Karolina Schagerström,
Fröberg och Lundholm Advokatbyrå AB,
mikael.berglund@froberg-lundholm.se,
karolina.schagerstrom@froberg-
lundholm.se

Ansökan om tillstånd enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln till utläggning av undervattenskablar på kontinentalsockeln inom Sveriges sjöterritorium och ekonomiska zon i Västerhavet

Regeringens beslut

Regeringen ger Vattenfall Vindnät Sverige AB (556743-8147) (bolaget) tillstånd enligt 3 § lagen (1966:314) om kontinentalsockeln (kontinentalsockellagen) att i Västerhavet, inom det område i Sveriges ekonomiska zon och inom allmänt vatten i Sveriges sjöterritorium som framgår av bilaga A till ansökan, lägga ut landanslutningskablar för vindkraftparken Kattegatt Syd samt genomföra nödvändiga undersökningar inför utläggande av kabelförbanden.

De byggnations- och anläggningsåtgärder som krävs för verksamheten ska ha vidtagits inom den tid som anges för byggnations- och anläggningsåtgärder i regeringens beslut den 15 maj 2023 om tillstånd enligt lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon för uppförande av vindkraftparken Kattegatt Syd (KN2023/01060). Tillståndet för sådana åtgärder förfaller för de delar av verksamheten som inte har utförts inom den tiden.

Villkor

Allmänt villkor

1. Om inte annat framgår av nedan angivna villkor, ska verksamheten utformas och bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget uppgett i ansökan och övriga handlingar.

Undersökningar och anläggningsarbeten

2. Vid undersökningar med sidoavsökande sonar och multistrålekolod ska ljudfrekvensen överstiga 200 kHz.
3. Förläggning av sjökablarna på havsbotten ska så långt det är möjligt och tekniskt rimligt genomföras så att kablarna inte är exponerade samt undvikas på hårbotten. Om förläggning måste ske på hårbotten, ska kablarna övertäckas med skydd.

Ett undersökningsprogram för förekomst av hästmusselbankar, maerl- eller haploopssamhällen inom områden med mjuk- och blandbotten som inte omfattas av bottentrålning ska tas fram i samråd med Länsstyrelsen i Hallands län. Noterade förekomster av nämnda habitat överstigande 25 kvadratmeter, ska undvikas. Kabelutläggning i den ekonomiska zonen ska inte ske närmare än 50 meter från konstaterade bubbelrevsstrukturer överstigande 25 kvadratmeter.

4. Till skydd för torskens lekperiod får ingen spolning utföras inom identifierade lekområden för torsk i ekonomisk zon, inklusive en buffertzon om 1 km från lekområdets yttersta kant, under perioden januari–maj.

Information och samråd

5. Verksamhetsutövaren ska senast sex veckor, eller den kortare tid som respektive myndighet medger, innan undersökningar påbörjas informera Sjöfartsverket, Transportstyrelsen och Försvarmakten (via e-post: ms-m3-stod-tillst@mil.se) om undersökningsarbetena med angivande av område, omfattning, planerad tidplan och uppgifter om vilka fartyg som ska användas samt eventuella andra uppgifter av betydelse för sjötrafiken. Respektive myndighet ska därefter, om så önskas, informeras fortlöpande om arbetenas fortskridande samt när arbetena avslutas.
6. Verksamhetsutövaren ska senast tre månader innan utläggningsarbeten påbörjas informera Försvarmakten (via e-post: ms-m3-stod-tillst@mil.se), Havs- och vattenmyndigheten samt tillsynsmyndigheten om arbetena. Myndigheterna ska därefter informeras fortlöpande om arbetenas fortskridande samt när arbetena avslutas.

7. Senast fyra veckor innan undersökningar respektive utläggningsarbeten påbörjas, eller den kortare tid som myndigheten godtar, ska verksamhetsutövaren samråda med Försvarsmakten i fråga om särskilda åtgärder krävs dels för att minimera påverkan på Försvarsmaktens insats- och övningsverksamhet, dels för att minska risker för undersöknings- respektive utläggningsverksamheten. Verksamhetsutövaren ska bekosta eventuella åtgärder.
8. Verksamhetsutövaren ska fortlöpande informera och föra dialog med Sveriges Fiskares Producentorganisation (SFPO), Havs- och Kustfiskarnas Producentorganisation (HKPO) samt Swedish Pelagic Federation producentorganisation (SPF PO) om undersökning- och utläggningsarbetena i syfte att minimera potentiell påverkan på fiskenäringen. Kommunikationen ska omfatta undersöknings- och utläggningsområde, planerad tidsplan, uppgifter om förekomst av arbetsfartyg i området samt det djup i havsbotten som kablarna är placerade. Även under drift ska yrkesfisket informeras om arbetsfartygens närvaro vid eventuella reparationsarbeten eller upptagning av sjökabel.

Sjöfart m.m.

9. Verksamhetsutövaren ska senast tre månader innan utläggningsarbeten påbörjas samråda med Sjöfartsverket och Transportstyrelsen om de åtgärder som krävs till skydd mot störningar för sjöfart och passerande fartygs säkerhet. Verksamhetsutövaren ska bekosta eventuella åtgärder samt följa de anvisningar som lämnas av dessa myndigheter.
10. Under undersökningsskedet samt under bygg- och anläggningsskedet ska området övervakas från fartyg. Fartyg som riskerar att navigera fel ska varnas.
11. Efter avslutad nedläggning av kablarna ska kablarnas koordinater bestämmas och rapporteras till Sjöfartsverket.

Uppgifter om kablarnas placering och eventuella risker relaterade till kablar och placering ska ingå i den beredskaps- och räddningsplan som tas fram inom ramen för tillståndet enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon.

Avfall

12. Avfall och restprodukter, såväl fasta som flytande, ska källsorteras och transporteras till land för vederbörligt omhändertagande.

Befintliga kablar och infrastruktur

13. Utläggningen av kablar får inte försvåra eller förhindra möjligheten att använda och reparera befintliga undervattenskablar och rörledningar. Verksamhetsutövaren ska samråda med identifierade ägare av undervattenskablar eller rörledningar vars användning eller möjlighet till reparation kan hindras eller försvåras avseende tekniska åtgärder för erforderligt skydd av dessa kablar och rörledningar.

Kulturmiljö och marinarkeologi

14. Innan undersöknings- och utläggningsarbeten påbörjas ska verksamhetsutövaren samråda med Länsstyrelsen i Hallands län i fråga om behovet av marinarkeologiska undersökningar och lämpliga skyddsavstånd till marinarkeologiska lämningar. Om det finns risk för att marinarkeologiska lämningar påverkas av undersökningar eller kabelutläggning, ska verksamhetsutövaren i samråd med Länsstyrelsen i Hallands län låta besikta, och vid behov låta marinarkeologisk expertis undersöka dessa, innan arbetena påbörjas. Länsstyrelsen i Hallands län ska kontaktas om tidigare okända kulturlämningar påträffas. Vidtagna åtgärder ska dokumenteras och rapporteras till Länsstyrelsen i Hallands län.

Åtgärder vid nedläggning av verksamheten

15. Åtgärder för återställning ska vidtas vid en nedläggning av verksamheten vid gruppstationen för vindkraftparken. Verksamheten ska anses som nedlagd, om verksamheten för elproduktion inte har bedrivits under en sammanhängande tid av tre år. Verksamhetsutövaren ska ta fram en avvecklingsplan för återställningsåtgärder och ska följa planen. Avvecklingsplanen ska upprättas i samråd med Länsstyrelsen i Hallands län.

Kontrollprogram

16. Kontrollprogram för verksamheten ska finnas för anläggnings-, drift- och avvecklingsfas och ska upprättas i samråd med Länsstyrelsen i Hallands län. Förslag till kontrollprogram ska lämnas till Länsstyrelsen i Hallands län senast tre månader innan respektive fas för verksamheten

inleds. Kontrollprogrammet kan samordnas med övriga kontrollprogram för verksamheten.

Övrigt

17. En kopia av tillståndsbeslutet ska finnas tillgänglig ombord på de fartyg som bedriver verksamhet med stöd av tillståndet och ska efter anmodan från svensk myndighet kunna uppvisas.
18. I den mån ytterligare undersökningar av havsbotten genomförs inom ramen för kabelnedläggningen ska resultatet från dessa skickas till Sveriges geologiska undersökning (SGU) i det format som SGU bestämmer.

Ekonomisk säkerhet

Den ekonomiska säkerhet som fastställts i verksamhetsutövarens tillstånd enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon gäller även som ekonomisk säkerhet för kostnader för återställningsåtgärder vid avveckling av exportkabelnätet.

Tillsyn

Med undantag från vad som anges i kontinentalsockelförordningen (1966:315) ska Länsstyrelsen i Hallands län utöva tillsyn över den verksamhet som omfattas av detta beslut. Tillsynen ska ske i samråd med SGU.

Upplysningar

I säkerhetsskyddslagen (2018:585) finns bestämmelser om informationssäkerhet och tystnadsplikt för uppgifter som rör säkerhetskänslig verksamhet.

I lagen (2016:319) om skydd för geografisk information finns bestämmelser som begränsar rätten till sjömätning och spridning av en sammanställning av geografisk information.

Ärendet

Bakgrund

Regeringen gav den 15 maj 2023 tillstånd enligt lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon för etablerandet av den havsbaserade vindkraftparken Kattegatt Syd (KN2023/01060). Enligt tillståndet får totalt 80 vindkraftverk uppföras. Regeringen har genom tillståndet tillstyrkt

etablerandet av vindkraftparken och därmed godtagit parkens lokalisering. Högsta förvaltningsdomstolen fastställde den 3 februari 2025 regeringens beslut (mål nr 4193-23).

Eftersom vindkraftparken kommer att anläggas mellan Natura 2000-områdena Lilla Middelgrund respektive Stora Middelgrund och Röde bank, har tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken (så kallat Natura 2000-tillstånd) sökts för verksamheten samt de delar av exportkablarna som är lokaliserade i Sveriges ekonomiska zon. Med ändring av vissa villkor fastställde Mark- och miljööverdomstolen den 18 februari 2025 (mål nr M 7648-23) meddelat beslut.

Utöver aktuell ansökan om tillstånd enligt kontinentalsockellagen för utläggande av exportkabelförband för vindkraftparken Kattegatt Syd söker Vattenfall Vindkraft AB parallellt om tillstånd enligt kontinentalsockellagen för utläggande av det interna kabelnätet och undersökningar inom vindkraftparken (KN2023/03681) samt även enligt miljöbalken och ellagen (1997:857) vad avser exportkabeln inom svenskt territorium.

Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt meddelade den 22 november 2024 tillstånd enligt 9 respektive 11 kap. miljöbalken till utläggande av exportkablar inom Sveriges sjöterritorium och på land på Väröhalvön i Varbergs kommun, för anslutning av vindkraftparken Kattegatt Syd (mål nr M 3002-23). Domstolen meddelade samtidigt tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för påverkan på Natura 2000-områdena Balgö och Morups Bank. Domen har fått laga kraft.

Regeringen beslutade den 5 oktober 2023 att ge SGU i uppdrag att bereda bolagets ansökan och när beredningen är klar återlämna ärendet till regeringen med förslag till beslut.

SGU överlämnade den 27 maj 2024 ett förslag till regeringsbeslut rörande bolagets ansökan.

Ansökan

Bolaget ansöker om tillstånd enligt 3 § kontinentalsockellagen till nedläggande och bibehållande av som mest fyra kabelförband på kontinentalsockeln inom Sveriges ekonomiska zon samt inom Sveriges

sjöterritorium, inom angiven korridor enligt bilaga A till ansökan, allt i huvudsaklig överensstämmelse med ansökan med bilagor.

Bolaget ansöker även om undersökningstillstånd enligt samma paragraf för erforderliga undersökningar inför nedläggandet av kabelförbanden samt i samband med sedvanligt underhåll och kontroll av kabelförbanden inom angiven korridor, allt under sjökabelns livstid samt i huvudsaklig överensstämmelse med ansökan med bilagor.

Bolaget önskar att regeringen förenar tillståndet med villkor som framgår av aktbilaga 12 i ärendet.

Remissyttranden

Under handläggningen hos SGU har ansökan med bilagor remitterats till Boverket, Försvarmakten, Energimarknadsinspektionen, Energimyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten, Kustbevakningen, Länsstyrelsen i Hallands län, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Sjöfartsverket, Svenska kraftnät, Sveriges fiskares producentorganisation, Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut, Swedish Pelagic Federation Producentorganisation, Trafikverket, Transportstyrelsen och Varbergs kommun.

Länsstyrelsen i Hallands län och Sjöfartsverket tillstyrker bolagets ansökan men framför förslag på justerade villkor. Energimyndigheten konstaterar att området för den planerade vindkraftparken överlappar med ett av de energiområden som myndigheten har pekat ut som lämpligt för energiutvinning. Havs- och vattenmyndigheten och Kustbevakningen framför vissa synpunkter avseende bolagets villkorsförslag. Boverket avstår från att yttra sig. Riksantikvarieämbetet anser att nuvarande underlag avseende kulturmiljö inte är tillräckligt för att ge tillstånd till utläggning av landanslutningskablar. Sveriges fiskares producentorganisation och Swedish Pelagic Federation Producentorganisation motsätter sig bolagets ansökan och framför synpunkter att beakta om tillstånd meddelas. Övriga remissinstanser har inte några synpunkter eller något att invända mot att tillstånd beviljas.

Handläggningen hos regeringen

Bolaget har fått möjlighet att yttra sig över SGU:s förslag till regeringsbeslut och har framfört synpunkter på några av de villkorsregleringar som SGU

föreslår. Bolaget anser att villkor som reglerar omgivningspåverkan i kommande tillstånd enbart ska avse nedläggande och bibehållande i Sveriges ekonomiska zon, inte i allmänt vatten inom svenskt sjöterritorium. Sistnämnda geografiska område prövas av såväl mark- och miljödomstol enligt miljöbalken som Energimarknadsinspektionen enligt ellagen (1997:857). Det saknas skäl att reglera en verksamhet i form av nedläggande och bibehållande av exportkabel i allmänt vatten inom svenskt sjöterritorium i tre olika tillstånds- och koncessionsprövningar. Det är angeläget att en trippelreglering, med uppenbar risk för motstridiga bedömningar och villkor, undviks.

Skälen för regeringens beslut

Prövningens omfattning

Regeringen konstaterar inledningsvis att det yrkade området för kabelkorridorerna även omfattar enskilt vatten. Eftersom kontinentalsockellagen endast är tillämplig på allmänt vattenområde inom svenskt sjöterritorium kan frågan om tillåtlighet av sökta åtgärder inom enskilt vattenområde inte prövas.

Regeringen ska pröva frågan om tillstånd enligt 3 § kontinentalsockellagen kan ges till utläggande av landanslutningskablar för vindkraftparken Kattegatt Syd. Ansökan omfattar även nödvändiga undersökningar inför utläggandet av kabelförbanden.

Ansökta åtgärder omfattar inte borrhning eller sprängning och bedöms därmed inte aktualisera 6 kap. miljöbalken (3 a § tredje stycket kontinentalsockellagen).

Regeringens bedömning

Enligt 3 § kontinentalsockellagen får regeringen meddela tillstånd för annan än staten att genom geofysiska mätningar, borrhning eller på annat sätt utforska kontinentalsockeln och att utvinna naturtillgångar från denna. Ett tillstånd ska avse ett bestämt område och en viss tid.

Av 2 b § kontinentalsockellagen framgår att det som sägs i lagen om att utforska kontinentalsockeln och utvinna dess naturtillgångar även gäller för utläggning av undervattenskablar som dras fram inom eller fortsätter in på svenskt territorium, alternativt dras fram eller används i samband med en

verksamhet på en anläggning, konstruktion eller konstgjord ö på kontinentalsockeln.

Av 3 a § kontinentalsockellagen framgår att vid prövning av tillstånd att utforska kontinentalsockeln tillämpas bl.a. de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken och bestämmelserna om miljökvalitetsnormer i 5 kap. 3–5 §§ miljöbalken. Vid prövning av tillstånd att utvinna naturtillgångar från kontinentalsockeln tillämpas dessutom 3 och 4 kap. miljöbalken.

Enligt 4 § kontinentalsockellagen ska ett tillstånd att utforska kontinentalsockeln förenas med de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen och enskild rätt, såsom att skydda människors hälsa och miljön mot skador och olägenheter, främja en långsiktigt god hushållning med mark och vatten och andra resurser samt trygga säkerheten. Av 4 c § kontinentalsockellagen framgår att ett tillstånd för sin giltighet får göras beroende av att den som avser att bedriva verksamheten ställer säkerhet för kostnaderna för att ta bort anläggningar och för andra åtgärder för återställning. I fråga om säkerheten gäller 2 kap. 25 § utsökningsbalken. Säkerheten ska prövas av tillståndsmyndigheten och förvaras av länsstyrelsen i det län där verksamheten bedrivs eller som närmaste del av Sveriges sjöterritorium ligger i.

SGU förordar att bolaget ges tillstånd att lägga ut landanslutningskablar och att tillståndet ska förenas med ett antal villkor. Merparten av remissinstanserna tillstyrker att bolaget ges tillstånd enligt ansökan. Sveriges Fiskares Producentorganisation, och Swedish Pelagic Federation Producentorganisation har emellertid motsatt sig att tillstånd ges med hänsyn till negativ påverkan på yrkesfiske, miljö samt fisk- och skaldjursbestånd.

Regeringen konstaterar att aktuell ansökan avser nedläggande av landanslutningskablar för Kattegatt Syd. Sökanden har åtagit sig att täcka kablarna på havsbotten, alternativt att spola ned dem i havsbotten. Bottentrålning ska således kunna ske efter det att kablarna placerats och skyddats på havsbotten. Påverkan från själva anläggningsarbetet är relativt kortvarigt och sökanden avser att så långt som möjligt samordna kontakterna och sörja för en effektiv kommunikation med yrkesfiskarna. Med hänsyn till föreskrivna villkor anser regeringen därmed att det inte finns något hinder mot ansökta åtgärder med anledning av påverkan på yrkesfisket.

Riksantikvarieämbetet har anfört att underlaget om påverkan på kulturmiljön i området inte är tillräckligt. Regeringen konstaterar att sökanden har genomfört en arkeologisk utredning steg 1 för kabelkorridoren i dess helhet och bedömer att undersökningen utgör ett erforderligt underlag för att pröva aktuell ansökan enligt kontinentalsockellagen. Kulturmiljölagen (1988:950) gäller parallellt med kontinentalsockellagen och vid utläggandet av landanslutningskablarna måste verksamhetsutövaren förhålla sig till eventuella förekomster av marinarkeologiska fynd på havsbotten som skyddas av den förstnämnda lagen. Att denna fråga inte utretts hindrar alltså inte den prövning som nu ska göras. Den kabelkorridor som ansökan omfattar medför även möjlighet att förlägga kablarna så att de undviker påverkan på eventuella marinarkeologiskt skyddsvärda objekt. Regeringen bedömer att marinarkeologiska frågor är omhändertagna på ett tillräckligt sätt och att det därför saknas skäl att avslå ansökan om tillstånd till utläggande av kabel eller begära in ytterligare underlag inför beslut om tillstånd. Tillståndet ska förenas med de villkor som föreskrivs i beslutet avseende kulturmiljö och marinarkeologi, vilka syftar till att skydda marina fornlämningar och kulturmiljön.

Bolaget har inte yrkat på en separat arbetstid för tillståndet. Regeringen anser med hänsyn till de parallella tillstånden att de byggnations- och anläggningsåtgärder som krävs för verksamheten ska ha vidtagits inom den tid som anges för byggnations- och anläggningsåtgärder i tillståndet för uppförande av vindkraftparken Kattegatt Syd (KN2023/01060). Tillståndet för sådana åtgärder bör förfalla för de delar av verksamheten som inte har utförts inom den tiden.

Regeringen bedömer sammanfattningsvis att de utläggningsarbeten och undersökningar som ansökan omfattar uppfyller de krav som ställs i kontinentalsockellagen och miljöbalken, om tillståndet förenas med villkor. De föreskrivna villkoren bedöms vara rimliga för bolaget och samtidigt tillräckligt långtgående för att förhindra att det uppstår otillåtna skador på allmänna eller enskilda intressen. Utredningen i ärendet ger inte anledning att anta att någon miljö kvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken skulle överskridas. Åtgärderna bedöms vidare vara förenliga med 3 och 4 kap. miljöbalken. Tillstånd bör därför ges.

Bolaget har inte föreslagit att någon ekonomisk säkerhet ska ställas för tillståndet avseende landanslutningskablarna. Regeringen anser att det är en

lämplig ordning att den ekonomiska säkerhet som fastställs i tillståndet för uppförandet av vindkraftparken enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon även omfattar kostnad för eventuellt avlägsnande av landanslutningskablarna vid avveckling av parken. För att tydliggöra att den ekonomiska säkerhet som fastställts i tillståndet enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon även gäller för landanslutningskablarna anges detta även i det här beslutet.

Enligt 2 § kontinentalsockelförordningen ska tillsynen över att föreskrifter och villkor för tillstånd enligt lagen om kontinentalsockeln följs utövas av SGU. Regeringen får med stöd av 12 kap. 8 § regeringsformen (1974:152) medge undantag från föreskrifter i förordningar. Regeringen anser att den kabelnedläggning och de undersökningar som omfattas av aktuell ansökan utgör integrerade delar av etableringen av själva vindkraftparken och att det därför är fördelaktigt att den myndighet som utövar tillsyn över tillståndet för uppförande av vindkraftparken även utövar tillsyn över villkoren enligt detta tillstånd. Med undantag från kontinentalsockelförordningen bör därför tillsynen utövas av Länsstyrelsen i Hallands län. Tillsynen bör dock ske i samråd med SGU.

På regeringens vägnar

Romina Pourmokhtari

Katrin Strömberg

Kopia till

Försvarsdepartementet/EFU, EMF, ESS

Finansdepartementet/BA, SFÖ

Klimat- och näringslivsdepartementet/BK, E, NM, KL

Kulturdepartementet/KKM

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet/FJR, TM, TP, US

Affärsverket svenska kraftnät

Boverket

Försvarsmakten

Havs- och vattenmyndigheten

Kustbevakningen

Länsstyrelsen i Hallands län

Naturvårdsverket

Riksantikvarieämbetet

Sjöfartsverket

Statens energimyndighet

Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut

Trafikverket

Transportstyrelsen

Havs- och Kustfiskarnas Producentorganisation

Naturskyddsföreningen

Swedish Pelagic Federation Producentorganisation

Svensk Sjöfart

Svensk Vindenergi

Sveriges Fiskares Producentorganisation

Världsnaturfonden WWF